מליח איט כרותה. והא דתניא (נקמן דף קיג.) דטומא מליח וטהור תפל אסור הייט בדגים דלפי קרמייהו: **אמר** אביי האי היתרא בלע כו'. *לא ר"ל משום דהוי נותן טעם בר נותן טעם כמו דגים שעלו בקערה דאביי לטעמיה דחשיב ליה חד טעמא משום מרפיה דלמון ואע"ג דלקמן אסר אביי אליבא דרב כהנא קאמר לה: **ולא** היא שאני התם דנפיש מרפיה. כלומר מכאן אין להוכיח אבל הוא בפירוש אמרה כלמוכח בסמוך: **אבא** בר אבא. אבוה דשמואל הוה כדאמרינן בפרק מי שמתו (ברכות דף יח:): **כרבי** חייא בר אבא ס"ל. אין הלכה כן אלא כדפסקינן בפרק כילד מברכין (שם דף מא:):

הלכתא דגים שעלו בקערה. של בשר מותר לאוכלן בכותח אם הקערה והדגים טוגנים לא אילמלא דליכא דליכא מאן דפליג אלא כשהאחד מהן רותח דבין עלאה גבר בין תתאה גבר קליפה מיהא בעי כדאמרי' בפ' כילד טולין (פסחים דף עו.) אדמיקר ליה בלע. בשם רש"י ז] פי' ריב"ן (מתו דוקא עלו שרו אבלמתבשלו אסור דכחד טעמא חשיב ובא מעשה לפניו בבילים שנתבשלו בקדלה של חלב ואסר לעשות מהם מוליאתא של בשר ויש להביא ראיה לדבריו מלמון שהתכו בסכין דאסור לאוכלו בכותח משום דאגב חורפיה בלע טפי וחשיב כחד טעמא ונתבשלו לא גרע מלמון ומיהו לפירוש לשון אחר שפי' בקונטר' דטעמא דאסור משום שהשומן קרוש על הסכין ואיט ניכר והוי טעם ראשון בלמון אין ראיה משם ומתוך לשון הקונטר' משמע דאין חלוק בין עלו לנתבשלו דלעניל גבי טתן טעם בר טתן טעם פירש בקונטרס דאם היו מבושלים עם בשר ממש לו לאכול חלב בקערה מודה שמואל דאסור דהוי טתן טעם ראשון משמע מתוך פירושו דמבושלים עם בשר הוא דאסור אבל מבושלים עם הקערה שרי והא

קפילא ה"נ כי קאמינא דליכא קפילא: איתמר דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח ושמואל אמר מותר לאכלן בכותח רב אמר אסור נותן טעם הוא ושמואל אמר מותר נותן טעם בר נ"ט הוא והא דרב *לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דרב איקלע לבי רב שימי בר חייא בר בריה חש בעיניו עבדו ליה שייפא בצעא בתר הכי רמו ליה בשולא בנווה טעים ליה טעמא דשייפא אמר יהוב טעמא כולי האי ולא היא שאני התם דנפיש מרדה טפי רבי אלעזר הוה קאים קמיה דמר שמואל אייתו לקמיה דגים שעלו בקערה וקא אכיל בכותח יהיב ליה ולא אכל א"ל *לרבך יהיבי ליה ואכל ואת לא אכלת אתא לקמיה דרב א"ל הדר ביה מר משמעתיה א"ל *דם ליה לזרעיה דאבא בר אבא דליספי לי מידי (ג) ולא סבירא לי רב הונא ורב חייא בר אשי הוו יתבי חד בהאי גיסא דמברא דסורא וחד בהאי גיסא דמברא למר אייתו ליה דגים שעלו בקערה ואכל בכותח למר אייתו ליה תאנים וענבים בתוך הסעודה ואכל ולא בריך מר א"ל לחבריה *יתמא עבד רבך הכי ומר א"ל לחבריה יתמא עבד רבך הכי מר א"ל לחבריה אנא כשמואל סבירא לי ומר א"ל לחבריה אנא כר' חייא סבירא לי *דתני ר' חייא [פת פוטרת כל מיני מאכל [יין פוטר כל מיני משקין אמר חזקיה משום אביי הלכתא [דגים שעלו בקערה מותר לאוכלן בכותח [צנון שרתכו בסכין שרתך בה בשר אסור לאוכלו בכותח וה"מ צנון דאגב

שפיד כבדא עילוי בשרא אמר כמה יהיר האי מרבנן איטר דאמור רבנן דיעבד לכתחלה מי אמור ואי איכא בי דוגי בשרא עילוי כבדא נמי אסיר ומ"ש מדמא דבשרא דמא דבשרא שכן דמא דכבדא קפי אמר רב נחמן אמר שמואל ח) *סכין ששחט בה אסור לחתוך בה רותח *צונן אמרי לה (ט) [בעיא הדרחה ואמרי לה לא בעיא הדרחה] אמר רב יהודה אמר שמואל יקערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח ושמואל לטעמיה *דאמר שמואל מליח הרי הוא כרותח וכבוש הרי הוא כמבושל כי אתא רבין א"ר יוחנן מליח אינו כרותח וכבוש אינו כמבושל אמר אביי הא דרבין ליתא דההיא פינבא דהוה בי ר' אמי דמלח ביה בשרא ותבריה מבדי רבי אמי תלמיד דר' יוחנן הוה מאי טעמא תבריה לאו משום דשמיעא ליה מיניה דר' יוחנן דאמר מליח הרי הוא כרותח *יתיב רב כהנא אתוה דרב יהודה קמיה דרב הונא ויתיב וקאמר קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח וצנון שרתכו בסכין מותר לאכלו בכותח מאי טעמא אמר אביי האי היתרא בלע והאי איסורא בלע א"ל רבא כי בלע היתרא מאי הוי סוף סוף האי היתרא דאתי לידי איסורא הוא דאיסורא קאכיל אלא אמר רבא האי אפשר למטעמיה והאי לא אפשר למטעמיה א"ל רב פפא לרבא וליטעמיה קפילא ארמאה מי לא *תנן *קדרה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנותן טעם בשל בה תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשל בנותן טעם ואמרינן *בשלמא תרומה טעים לה כהן אלא בשר בחלב מאן טעים לה *ואמר לן ליטעמיה קפילא ה"נ ליטעמיה

שפיד. טתן בספוד ולא היה חש למה שהכבד יהיה עליון: בי דוגי. שטוחנין כלי לקבל השומן כדרך שאט עושין לחוויין והוא נקרא בי דוגי בלשון אחרי: בשרא עילוי כבדא נמי אסור. לפי שדם הכבד טופח לתוך הבי דוגי ונמצא לוקלו: ומ"ש מדמא דבשרא. והרי אף דם הבשר כשאין שם כב זב עם השומן ואט אוכלין אותו: ומשני דמא דבשרא שכן. יורד לשולי הכלי והשומן אף למעלה ומניחין לתוך הכלי מרתה אדמומית שבשולים: קפי. אף למעלה כמו (מלכים ב ו) ויקף הברזל ומתרגמינן וקפא פרזלא. והלכות כחל כבר למדנו למעלה אלא בעי קרייתה שתי וערב ואם לא קרטו מותר כליאבא קמא דרב דהא חניא כוותיה ולקדרה קורטו שתי וערב וטתו בכותא: סכין ששחט בה. לחידי דבית המטיבה רותח בולע הסכין מן הדם ואסור לחתוך בה רותח מפני שחוזר ופולט בו: צונן. ואם חתך בה צונן: בעי הדחה. ההוא טון: קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה דבר רותח. לפי שנבלע בה הדם וטתן טעם לאשון הוי כאיסור גמור: הא דרבין. דאמר רבי יוחנן מיקל ליתא: דהסיא פינבא גרמינן. קערה של חרס שאין לה תקנה בהגעלה: מבדי רבי אמי תלמיד דר' יוחנן הוי. אבל רבי אמי מליתא יתיב רב כהנא ויתיב רב הונא ואמר דרב יהודה אמר שמואל: וצנון שרתכו בסכין. אע"ג דאגב חורפיה דצנון ליגר"ם בלע"ז הוא בולע משמטנית הסכין הקרוש עליו והוי האי לטן נתינת טעם לאשון שהרי בלע איסור ממש והוי כבשר: מותר לאכלו. לאותו צנון בכותח שיש בו נסיוני דחלבא כדמפרש טעמא דכיון שבלע מן הסמטנית דהיתרא בלע: ומאי איסורא בלע. קערה בלעה דם: סוף סוף האי היתרא לידי איסורא אתי. כשאוכלו בכותח: מאי. צנון אפשר לו לישראל לטועמו קודם שיתנו בכותח והאי מותר דקאמר כגון שטעמו בתחלה ולא היה בו טעם שמטנית: ומאי. דם הקערה: לא אפשר למטעמיה. לפי שאסור הוא הלכך אין לו תקנת היתר: קפילא. נחתום עובר בוכבים: כי קאמינא. דאסור לאכול בה רותח בדליכא קפילא: דגים שעלו בקערה. מן הלי כשהיו רותחין נתנן לתוך הקערה שאכלו בה בשר: אסור לאוכלן בכותח. לפי שהבשר טתן בהם טעם: נותן טעם בר נותן טעם הוא. אם היו מבושלים עם בשר ממש היה אסור לאוכלן בכותח אי נמי מודה שמואל שאסור לאכול חלב רותח בקערה דטתן טעם ראשון הוי כבשר גמור אבל קערה זו היא עלמה אינה בשר אלא על ידי טתן טעם ואינה כבשר: שייפא. משיחה מסממנים: בצעא. קערה: רמו בישולא. בתותה קערה לאחר זמן: אמר יהיב טעמא. בקערה: כולי האי. שחוזר וטתן טעם בבישול ומאן דשמע שבר דאית ליה לרב נתינת טעם בר נתינת טעם נמי בעלמא: ולא היא. דגבי סממנים נפיש מרריהו מריס הם מאד: קאים קמיה. משמע לפניו בסעודה: לרבך. רב שלמדת ממנו שאסור: אבא בר אבא. אבוה דשמואל הוה וחסיד גדול היה: דליספי לי מידי דלא סבירא לי. לא היו דברים מעולה: בהך גיסא דמברא דסורא. שהיה ההכר מפסיקן: תאנים וענבים. לא אחו לליפתן וקיימא לן (ברכות דף מא:) דברים הבאים לאחר סעודה כלומר הבאים לבא לאחר סעודה טעונין ברכה בין לפניהם ובין לאחריהם אפילו הביאן בתוך הסעודה דכיון דאינן ליפתן אין הפת פוטרתן: יתמא. בלא דעת:

[1]

עי' מסר"ם

עו א ב מיי' פ"ז מהל' מאכלות אסורות הל' כ סמג לאוין קלז טוש"ע י"ד סימן קי ספיף כ:

עח ג מיי' שם הל' כא סמג שם טוש"ע י"ד סי' סט ספיף מז:

עט ד מיי' פ"ד מהלכות ברכות הל' ו וש"ס סמג עשין כז טוש"ע א"ח סי' קצז ספיף ג:

פ ה מיי' וסמג שם טוש"ע א"ח סי' קעד ספיף כ:

פא ו מיי' פ"ע מהל' מאכלות אסורות הל' כג סמג לאוין קמז טוש"ע י"ד סימן נה ספיף ג:

פב ו מיי' שם הל' כד סמג שם טוש"ע י"ד סי' ט ספיף ג:

שיטה מקובצת

ח) סכין ששחט בה - נ"ב עי' תוס' לעיל דף ח' ע"ב: כ) פי' ריב"ן חתנו. נ"ב עי' תוס' ובחיים דף צ"ו ע"א:

[נ"ל חניא]

הגהות הב"ח

(ח) גם' אמרי לה כמי סדמה וכו' לא כמי סדמה: (ב) שם דליספי לי מידי דלא סבירא:

[קדושין מד:]

[פ"ז יג:]

ברכות מא: מ"ש

[עי' תוס' לעיל מז: ד"ה והלכתא וכו' שהשיגו אחרים"ו דהכא]

[ספחים עו. לעיל מז [לקמן קיב. קיג.]

[כרב אנשי מיתא יתיב רב כהנא וקאמר קערה וכו' אבל בכל"ש מיתא יתיב רב כהנא אחורייה דרב יהודה ויתיב ר"י קמיה דר"ח וקאמר]

[תוספתא דתרומות פ"ת] לעיל לו. זבחים לו:

[לעיל לו.]

ל"ל ואמרת

[ברכות ט. וש"נ]

[עי' בספר בתר שנמ]

[תוספתא דתרומות פ"ת לעיל לו. זבחים לו:

רבינו גרשום

אסור לחתוך בה רותח: ואי איכא בי דוגי. כלי שטשטין תחת השפוד לקבל בו השומן אשר משום דמא דבשרא: וה"ש מדמא דבשרא. כלומר שמשטין כלי תחת הבשר לקבל בו את השומן. דמא דבשרא שכן ולא מתערב בהדי

קשות

שומן אלא שכן לחתוך

דמומחת רתיחא בולע הדם שבקערה: שמואל לטעמיה דאמר מלוח הרי הוא כרותח. כלומר מחמת מלח בולעת הקערה הדם: בבוש הרי הוא כמבושל. ס"ט (אמר אביי האי היתירא בלע) אסרי' קערה שמלח בה בשר אסור לאכול רותח דאמרי' מחמת מלח בלע סכין שרתך בה בשר מותר לאכול אותו צנון בכותח. כלומר סכין בלע דהיתירא הבשר שמותר לאכול אבל הקערה בלעה דם דאסור: סוף סוף א"אסור קא בלע אכיל. כלומר כי חתך הצנון בסכין ריש בו מעט בשר

הקדרה טלה אסורה והכבד וכל שנתבשל עמה עד כאן. והרי אתה רואה מפורש שהוא אסור לבשל כבד בפני עלמה מן הדין ולא מן התקנה

נר מצוה

ולא החמירו הראשונים בכבד אלא שלא

רש"י

[דף ש ע"א] שפיל. טהון בשפוד ולא חיים לשם שפיס כבד עליון בחטור: לאיסורי דאכן דכבד. כדאיתמר ס"מ דיעבד: בי דוני. כלי שמחתין תחת הכלי לקבל את השומן כמו שאנו עושין לשוחין: אפי' ביטרא שילוי כבדא מי אסור. כי דם הכבד טופח לבי דוני ונמצא אוכלו: מאי שנא מדמא דביטרא. אף דם הכבר כשאין עם כבד זב עם השומן ואנו אוכלין אותו: דמא דביטרא שכן. יורד לשולי הכלי והשומן לף למעלה ומתיחין בכלי מרתף אלדמומית שבשולין: קפי. לף למעלה: תותי ביטרא. בחטור היו שולין כל אלי שלהן ותוך הספוד המקה וכשהכבד ניתן תחלה ואחר כך הבשר נמצא הכבד עליון ואיסכא. הכבד עליון לכתחלה אסור ולדידן הכל אסור לכתחלה דספודין שלנו אינן תלויין אלא שוכבים ופעמים ממנביה הספוד ונמצא תחתון עליון לכך הכבד ובשר בספוד אחד בכל עניין אסור והלכה הכבד וכחל נלגלי בני קרייאה שתי או ערב ואם לא קרע מותר כלישנא קמא דרב דהא תניא כוותיה ולקדרה קורעו שתי וערב ומתו בטחל: הכין שהחם בה. וביח המחיפה רותח הוא ובולע הכבין מן הדם: אסור לתחוך בה רותח. מפני מחוזר ופולע: טון. כלומר תחך בו: בעיא דהתם. (ב) הכוח טון: אסור

[דף קיא:] אפילו בשרא שילוי בבדא נמי אסור וכ"ש בגמי

אמר רב יהודה אמר שמואל כ"ש בגמי (ג"ל)

*דרש מרימר הלכתא בין בבדא בין בחלא למישפדינהו בשפודא תותי א בישרא שרי עילוי בישרא דיעבד אין לכתחלה לא רב אשי איקלע לבי רמי בר אבא חמוה חזייה לבריה דחמוה *דשפיך בבדא עילוי בישרא אמר כמה יהיר האי מרבנן והאמר דיעבד אין לכתחלה לא ואי איכא בי דוני תותי בבדא *אסיר ומאי שנא מדמא דבישרא דשרי בדבעי למימר קמן (א) אמרי דמא דבשרא [שכן] דמא דבבדא קפי: אמר ר"נ אמר שמואל *סכין ששחט בה אסור לחתוך ב בה רותח צונן אמרי לה בעיא הדחה ואמרי להלא בעיא הדחה וא"ר *נחמן אמר שמואל

קערה

[הערות]

(א) נקמן סי' מחכ"ג:

(ב) נ"ע לשם לא סי' לחתוך לכתחלה וכבר קיימה עי' דף כ"ב. מלחתי כר"ן ולא נחייבנו לי דכריו גמ"ש בשם ג"ר לחתי בס"ק ג"כ לא חל כתב סרתם רותח ע"ש בתוס'.

[דף ש ע"א] שפיל. טהון בשפוד ולא חיים לשם שפיס כבד עליון בחטור: לאיסורי דאכן דכבד. כדאיתמר ס"מ דיעבד: בי דוני. כלי שמחתין תחת הכלי לקבל את השומן כמו שאנו עושין לשוחין: אפי' ביטרא שילוי כבדא מי אסור. כי דם הכבד טופח לבי דוני ונמצא אוכלו: מאי שנא מדמא דביטרא. אף דם הכבר כשאין עם כבד זב עם השומן ואנו אוכלין אותו: דמא דביטרא שכן. יורד לשולי הכלי והשומן לף למעלה ומתיחין בכלי מרתף אלדמומית שבשולין: קפי. לף למעלה: תותי ביטרא. בחטור היו שולין כל אלי שלהן ותוך הספוד המקה וכשהכבד ניתן תחלה ואחר כך הבשר נמצא הכבד עליון ואיסכא. הכבד עליון לכתחלה אסור ולדידן הכל אסור לכתחלה דספודין שלנו אינן תלויין אלא שוכבים ופעמים ממנביה הספוד ונמצא תחתון עליון לכך הכבד ובשר בספוד אחד בכל עניין אסור והלכה הכבד וכחל נלגלי בני קרייאה שתי או ערב ואם לא קרע מותר כלישנא קמא דרב דהא תניא כוותיה ולקדרה קורעו שתי וערב ומתו בטחל: הכין שהחם בה. וביח המחיפה רותח הוא ובולע הכבין מן הדם: אסור לתחוך בה רותח. מפני מחוזר ופולע: טון. כלומר תחך בו: בעיא דהתם. (ב) הכוח טון: אסור

הכבר ר' יוחנן בן טרי אומר הכבד אוסרת ואינה נאסרת מפני שהיא פולטת ואינה בולעת וכתב הרב ז"ל עליה כלשון הזה אלו החגאים כולם מולקין על סדם מעבה קדם והוא כי המאמר הנקדם הטיר הכבוסה בלבד וא"ר יוסי כי אפילו הבלוקים בשבלקו ירק של תולין עם ירק של תרומה אינו נאסר אלא אם היה הירק של תרומה תרדים הנקרא בערבי אלסלק" ורבי שמעון נטה לדעתו ואמר שאם שלק כרובין של בעל [והיו הכרובין של בעל] תרומה שאסור לאכול הכרובים של שקיא שהן תולין לפי שחלקי הכרובין רכין ובולעין לחלוחים הכרובין האחרים שהן תרומה והוסיף ר"ע ואמר אפילו המבושלים במי הזרעים ווזלגן כשמבשלים (ג"ל כשמבשלין) תרומה עם תולין לא אסרו החולין אלא אם נתבשל בשר בירק של תרומה לא יאסר הבשר לזרים לפי שהוא מושך מן הירק ומתקן טעמו וזה ברור בו והוסיף ר' יוחנן בן טורי על זה ואמר לא כל הבשר אלא הכבד כשיתבשל בירק של תרומה אינו נאסר לפי שהוא פולט ואינו מושך כלל ודבריהם כולם בשעבר בדיעבד אבל לכתחלה אסור ודבריהם כולם דמויים ואינו מותר אלא מן המבושלים בלבד אבל שלוקים אותם בטחן טעם אבל הכבד כשנתבשל אסור לאכלו הוא וכל מה שנתבשל עמו לפי שהוא מגלה דם אלא בחד מג' דרכים שיתלנו אותם בטחן טעם בשולו עד שיתלבן או במים רותחין או שיכבסו ואח"כ יבשל אותו והנהו כל אדם להכבד בלבד קודם בישולו ע"כ ולמדתי מזה שהרב הלבסי ז"ל והר"ם במז"ל סוברין דבולה סוגיין אינה דרבי יוחנן בן טורי אימר אבל רבנן פליגי עליה וסברי דכבד נאסרת ולפיכך לרבנן אין הכבד מוחרת בבשול אפילו בפני עלמה אלא בחליטה ולדידן אלא בקיאינן בחליטה ליה לה תקנתא אלא בלבד ונראה גם כן שהם סוברים דהא דאמר אמר רב יהודה אמר שמואל כ"ש בגמי אינו אלא בחליטה לכתחלה אינה אלא בלבד ונראה גם כן שהם סוברים דהא דאמר שמפני דם הסימפונות לריכה קריעה שתי וערב קודם מליחה אבל לדידן דלא קי"ל כר' יוחנן בן טורי ולא שריא אלא בלבד אינה לריכה קריעה שתי וערב דהא בחומלא ביני ומוריקי אמרינן לעיל [דף מ:] תליה בשפולה מידב דייב אלמא בלבד אינה לריכה בדרכים ז"ל אבל פליאה דעתם ממני מה ראו לדחות דברי ר' יוחנן בן טורי כיון דרבי זריקא אמר אינא שלקים ליה לר' אמי ואבל ואביי אמי אהדר ליה לרב ספרא למיסר נפשיה לא קא מיבעיא לי ורב נחמן אמי אמר אפי' בשלוקה גמורה שריא ורבה בר רב הונא אמי אמר קרעינה שתי וערב ואחוכיה לתחתן והיאך אפשר לדחות כל האמוראין אלו דמייהו אמי אבדו בה עובדא אבל אמנה הוא דאמר אמי אהדר ג"כ בלא חל כתב סרתם רותח ע"ש בתוס'. שפירשתי אמנה מכל מקום נאפרם מה שנתקשינו בו אמנה אילו דמוקמי ליה בבכדא דאיסורא דלימא עלה ואינה נאסרת אלא אם היתר נאסרת מחמת: דרש מרימר הלכתא בין בבדא בין בחלא למשפדינהו בשפודא תותי בשרא שרי. בבכדא לפי שאין דם הכבד אלא בלבד ואינו יורד אל הבשר אלא בבכדא ובחלא תותי בשרא שרי. ואע"פ שמומן הבשר בכבד בכבד אינו אלא בלבד אינו יורד אל הבשר אלא בבכדא ובחלא תותי בשרא שרי. ואע"פ שמומן הבשר בכבד בכבד אינו לפי שאין טעם השומן ביכר בבחל ושוד שלבשוף הוא נפלגו ממנו דבבולגו כך פולטו ולפיכך אין ללמוד מזה שיהא מותר לחתוך בחל שלאלו אם הכבד או בחל נתוגות בשפוד על הבשר לכתחלה אסור מפני שדם הכבד ובחל בחל יורדין על הבשר ונבלעין בו ומיהו דיעבד אין לכתחלה לא. ויהבינן טעמא בגמרא בבבדא משום דדמא מתרק אריק כלומר מחליק ואינו נבלע. ובבחלא משום דחלב שתוטה דרבנן ומיהו כתב רש"י ז"ל דכי שריגן בבבדא ובחלא תותי בשרא לכתחלה הייט דוקא לדידהו שהיו אוסרין כל אלי שלהן בחוטר וחודו של שפוד תלוי למטה אבל לדידן בכל ענין אסורין לכתחלה לפי שספודין שלנו אינן תלויין אלא שוכבין ופעמים שמרים זב בהספוד ונמצא התחתון עליון ופעמים שמספיקו ונמצא הבבר עליון ולפיכך בכל ענין אסור לכתחלה ונמצות כבד עם בשר איכא מאן דאמר דכיון דקי"ל [דף מ:] דמליח הרי הוא כרותח דאלי כי היכי דאמרינן בלאי דיעבד אין לכתחלה לא הכי נמי במליחה ותותי בשרא אפילו לכתחלה שרי וילפינן משמעתין שמותר לצלות לכתחלה בספוד אחד פעמים בשר ופעמים כחל: ואי איכא בי דוני. אלי שתחתן תחת הכלי לקבל השומן נקרא בי דוני: אסור. מפני הדם הטופח מן הכבד לתוך הבי דוני: ומאי שנא מדמא דבשרא דשרי. הרי אף דם הבשר כשאין עם כבד זב עם השומן ושרי וכדאיתא לקמן: דמא דבשרא שכן. יורד לשולי הכלי והשומן לף למעלה ומיתחין לתוך הכלי מלאה אדמומית שבשולים: קפי. לף למעלה כמו ויקף הכרחל [מ"ב ו] דמתרגמינן וקפא פרגלא. ואיכא למידק נהי דדמא דבשרא יורד אפ"ה יאסר השומן מפני שהוא בולע ממנו וכי תימא דמשקה איט בולע ממשקה אפ"ה יאסר הכלי מתמת הדם ויאסר השומן מפני פליטת הכלי יש לומר דהאי דמא דבי דוני מדינא לא מיתסר לפי שאין נותנין בי דוני עד שנגלה כמאכל בן דרוסאי ולכה דמו אלא שמפני שעדיין יולא מיחל אדום שמו אסרוהו מפני מראית העין ובכבדא שנינהו מתעברין והכל אדום אסור ובבשרא דשכן דמיה והשאר בטל השומן מותר וכן הכלי מותר: סכין ששחט בה אסור לחתוך בה בשר רותח. טון אמרי לה בעיא דהתם. כתב רש"י ז"ל ואם תחך בה טון בעי דהתם ההוא טון ותמהלי מה הזקיקו לרש"י ז"ל לדחוק לפרש דבעיא דהתם אלונן קלי ולמה לא פירש דקלי אסכין ואחי לטון בעיא שהוא לטון נקבה כפשטיה ונראה לי שהזקיקו לפרש כן מדפסקינן לעיל בפ' קמא (דף ח:) דסכין ששחט בה טריפה דפליגי בה רב אחא ורבינא ופסקינן עלה והלכתא (מדאתנן) אפילו בטון דאלמא אין חוש בית השחיטה גדול כל כך שיבליע הסכין שהוא קשה וכמו שכתב רש"י ז"ל עלה דהתם הילכך על כרחין כי אמר שמואל סכין ששחט בה אסור לחתוך בה בשר לא בא לומר דלא ליסני לסכין בהדחה דודאי אם הדיחה קודם שיתחוך בה סני לה בהכי אלא כי קאמר אסור לחתוך בה רותח הייט לומר שאם תחך בה קודם הדחת הסכין אסור ההוא בשר רותח מפני שיתח דם שעל הסכין ולא סני ליה לבשר בהדחה וכיון שכן על כרחין כי אמרינן בשר הכי טון אמרי לה בעיא דהתם לא קאי אסכין שאם הדיחו אפילו לרותח סני אלא אטון שהוא תחך בה טון קודם הדחה אותו טון בעי הדחה ואמרי לה דאפילו בעי הדחה לא בעי לפי שהדם בטון מתפרך וטופל אבל ברותח מתאחלא ונבלע וכ"ש וכיון דסתמא קאמר שמואל סכין ששחט בה אסור לחתוך בה רותח היכי אפשר לומר מיא הרי הוא הרותח אלמא דייק דלא סני ליה בהדחה אלא לא דייק הכי היכי אמרינן שמואל לטעמיה דאלמא שמואל הכי קאמר אסור לאכול בה רותח כלומר שאסור לאכול בה קודם הדחה על *כפק שידיח אותו

מלחמת ה' רותח

המאור הגדול

ועוד וכתב אלפסי ז"ל וכל הבאתים שתיהו כבד בצלי ולא הצריכוהו חיתוך כלל ולפי' נראה לנו כי זה שהצריך רבה בר רב הונא קריעה שתי וערב וחתוכיה לתחת בשליחה הצריך לעשות כן ולבשלו בקדרה אמאי דנא דשדרו מסתיבתא להדיר בכבד אין חתוך ובשליחה טועלת בכבד כלל עד שיצלוהו ואם צלאו שוהב אז בלא חתוך ובשליחה שאין לנו חתוך ובשליחה כלל בצלי:

אמר רב נחמן אמר שמואל סכין ששחט בה אסור לאכול בה רותח נראין הדברים מדקא פסיק ואמר אסור לאכול בה רותח חוצא דקערה שמלה בה אלמא צריך הגעלה בחמין ודעתי טעמא משום דאשלינו רב אחא ורבינא בסכין מיתת בע' הבל שוחטין מי חשיב בית השחיטה רותח ומי חשיב בית השחיטה טועלת בכלישנא בתרא דאיתתר בחשחט בסכין של עובדי כוכבים וטוניין בבולה תלמודא כלישנא בתרא אינון אמרי לה לא בעיא הדחה ואמרי לה בעיא עד שידיחנה בצונן וקע"ל הלכתא כס"ד אע"פ בצונן וקע"ל הלכתא בהדחת הסכין וה"ר שלמה ז"ל פירשה בהדחת האוכל שהוא צונן וגרס בעי הדחה ולא נראו לנו כוה דברוי. דיש בהקצת נוסחי הלכות הרי"ף הדחה וסתם הדחה בצונן ולתוספא נקשינן ובעיא הדחה ואנו רגילין לפרשה בהדחת הסכין ז"ל צונן שהתנו בסכין אסור לאוכלו ברותחת ולא כן היא הגירסא הנכונה אלא צונן שהתנו בסכין אסור לאוכלו בבותחת משום דאנב דוריתה בלע:

השוחט בסכין של שובדי כוכבים רב אחא קולף. צריך להטמיד בזודעין בה שהיא בת יומה ולא לא הכי אחלי קולף

מר א מוש"ע יו"ד סימן י סעיף ה:

מה ב מיי' פ"ו מהלכות מ"ל סלכה ד סמג לאוין עם מוש"ע יו"ד סי' קלב סעיף ה:

מו ג מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות סלכה ז סמג לאוין קלח מוש"ע יו"ד סימן י סעיף ה:

מז ד מיי' שם סלכה ח מוש"ע שם סעיף ג:

מח ה שם סעיף ב:

מט ו ז מיי' פ"ו שם סלכה יז יח סמג שם מוש"ע יו"ד סימן מד סעיף מז:

[דף לב:]

נ ח מיי' שם סלכה יט מוש"ע שם סעיף יח:

[דף לב:]

[ע"פ תוס' פ"ו נה: ד"ה לא מי מעוה]

[גיל הגרות]

שיטה מקובצת

ה) מדיח בכים נ"ב נ"א בפ"ל מדיח בכים את בית השחיטה: ותחנר ובולע בשר את שמנונית ומרבקן בו בחיבור הסכין: כ) והלכתא אמר' בפנקן תנבי ובכ' נ"ב נ"א בפ"ל ואע"ג דאיפשיטא הלכתא בית השחיטה צונן נבי סכין של ליחר הוא דתסק ובכ': ג) דלא איתמר בבליעה ו דקשה הוא לבלוע: ד) בבר ישנה של ולין שהיא קשה ובכ': ה) ודפרטא ולין כרמתרגמין: ו) ותקנו הוא לחלבים ולבשר ויחתוך בשר ואת"כ חלבים ואע"ג דחדר בתוכן בה בשר כשהבא בחמה אחרת כיון דחלבים צונן וקן בחרוה מני ליה אי בקנוה חמ"ר ומה נגרה שמא יחתוך בה חלבים ואח"כ בשר בבחמה אחת ובחמה שהיא מרחד בפלאסטרו: ז) אלמא קשבר בית השחיטה חוהנה ואפ"ה לחתוך בה צונן:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דמר סבר כיס בשחיטה מקום ומר ומ' בשחיטה צונן לא ד"ל ע: (ב) רש"י. ד"ה לעיכסר' ומ' כשרי ובכ"ל ובכ"ל ד"ה כ"ש ע"ל כשוסה:

ר"מ פ"ו

[ע"פ יבה הדש]

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"ל ד"ה ומאר כך מקום ומ' ויכסה ולא יקנה. ל"ב כלן פסיל ומאר"ב מקום ליה ומ' מכל וכל. ומלמד נאמר נאמר:

[דף לב:]

[ע"ל שלש]

[גיל הגרות]

[גיל נגיחון קסר]

[ע"פ תוס' פ"ו]

[בגלוס ובמשר מרגוזו בגלוסה ובמרגלא ובין מעוך ובין מרן]

[ע"ל יבה הדש]

[ע"ל יבה הדש]

[ע"ל יבה הדש

(ט) מלזכלך בדם (י) מותר לשחוטו בו פעם אחרת יג (יא) אבל יד אסור לתתוך בו צונן מזן (יב) רותח ומותר (יא) לתתוך בו צונן מזן על ידי הדחה [ח] ח שידיחנו (יג) תחלה:

הגה [ט] ואם רוקח לכעולו לתתוך בו רותח (יב) פני ליה בהגעלה ע"י עירוי (יג) פמ"ש פמיש כללי לעמן (פרי"ש בלל ל"ח בסוס הכ"ס):

דסכין שמחמת כה אסור לתתוך בו רותח וכמעמ שמ"מ ביה שמחמיסה רותח קלח ומבליע דם בסכין אלא דאפ"ש מותר לשמוש בו מקום דלחידי דמרידי סימנים לפלוגם דם לא בלעי בדמרידי סימנים לפלוגם (ט) מותר לשחוטו בו פעם אחרת. מסמע בלי מום סדמה לו קיומו וכן מסיק רמ"ל וקי"ל ממה דלחיא בחולין (דף ח') דלחיכה מ"ל בסכין מל מריפה לגריך הגעלה בחמין ופריך עליה מחי מצא מריפה דבלע איסורא כי שמא מיחירא נמי בלע איסור אבר מן חי ולינבי הגעלה לסכין אפילו בשמחה כשירה ומקני איומה קא בלע סכין לבי חיומא ואיומה חיומא בגמר מחיטה בסיא שמחה אין בם אבר מן חי איסור מקום בלוע אלא מקום אחין בבלוע אלא אם אין איסור מקום בלוע אלא ממה שהוא בחין מל הסכין ואלו אוסר אלא קדום גמר המחיטה דהא מ"ל מיקום לזה דהא אלא דמ"ד בין המחיטה לחין ום איסור ממה שהוא בחין מל הסכין ואי"כ בשמחה בכמה כשירה יהיה אסור לשמוש מאריו בין בין בחין מל הסכין מאיסור אבר מן חי ואלא דבוקא אם בחמש מקום מעם הבלוע בסכין מיחור ויבלע בחיומים מרכיון דיום ג"כ בכשירה מעם איסור בלוע מן אבר מן חי מחמ"כ אם אין מקום אלא מבשמר בחין עליו זה עיין בחבר מן חי מחי מסרי אין אם ממשות מן אבר מן חי ואפילו לאומות אלא נבלו כדם ויכין מדמם אין מבליע מסאיסים מרוחים לפלוגם דם אלמ"ל אין איסור גם מקום אבר מן חי אלא דבמחמוגיות של בבמחמ מריפה המשו שהוא מדבק (בחבין) [בסכין] שהוא דבר המדבק ונסרך אפילו בגמר המחיטה בזה ודאי מבשר לסכין זה בכל ואחיתו לבב"ש בתגורה פ"ק דמולין דגם בשמחה בשיעה מריך קיומה לסכין מקום אבר מן חי ולבבי לא פריך אמ"ל בסכין מריפה בלוע הא יש איסור אבר מן חי אמו דפריך אמ"ל בחמין מ"ל ומ"ש בלוע דבלוע. קלח קדום גמר המחיטה ומ"ש מסמן אפי' בשמחה שוף מריך קיומה בדבר קבה ולי נראה כמו שפחבתי דאמ"ל היא מריך נמיעה בקרקע כמו בבלוע מריפה אחיר ולא מליגו נמיעה אלא בסכין מל מריפה אחיר יתו דאמ"ל היא מיקר אמרה תורה לשמוש מקום המחיטה נימא דבמחמה המחיטה בלוע קלח מאיסור אבר מן חי ואתר אלוסר בגמר המחיטה אלא בדור דבר זה אין לו בחיב אלא מחן דחמ"ם ביה כלל: (יא) לתתוך בו צונן. "אלא היה מריך לבחוב דין זה מסרי אפילו שמא מריפה מסרי הדחה אפילו לשמוש בו כמ"ש סמיך ג' אלא דבקבו אלא דין לבן מיירי דבקבו דין רותח ופשוט הוא דאם מחך צונן בלא הדחה סכין המלה שמדיח אחר כך לאחו לבן: (יב) פני ליה בו'. לפי אחין בית המחיטה כרותח גמור כמ"ש הסור בסוס הבא"ח: (יג) אע"פ שאינו בכלי בו'. בכ"ף ולא בכ"ח: שמחמ

דפרסו דיינו בהדחה עכ"ל ובקבו לעכבם כל הספרים ופ"ק דח"ב ל"ל לבראש"ם לגימר ל"ל אלא דפרסו ועוד דהא קיל כמ"ד בעי הדחה ול"ל לבראש"ם לפרש דבריי המ"ד לא בעי הדחה ועוד דמה שנין זה לכאן כ"ל לכתבו לקמן בפ' כ"ה דשם מיקר דוכתא דהאי מילתא אלא ודאי מעמם דבראש"ם קאמר בכל דאסכין קאי ולא בעי הדחה ואמאי אגר רב חשמה בסכין ש"ג דשמשמ דוקא דיעבד הא גם להתחלה לשחוטי על מסר שיקולין בין דאפילו אי משחלי שרי מראורייתא וכיון דבוסה דמ"ל לעמם דאמר' היכא דדיעבד כל דפריא מראורייתא לא הוישי' לשחוטי אי"כ מכ"ש לדין דבאב"ש דיעבד שריא. לעבר אלא הוישי' לדאמא משחלי ומוכה כמתרש"ל. אולם עיין לא נתן דעתי בישוב הע"ל דהא דעבד עכ"ל מריגא צריך הדחה ולבבין לב שלא בלע אף שריא. לעבר אלא הוישי' לדאמא משחלי ומוכה כמתרש"ל. אולם עיין לא נתן דעתי בישוב הע"ל דהא דעבד עכ"ל מריגא צריך הדחה ולבבין לב שלא בלע אף דבעם אסור מראורייתא דהא דאי לגר אלא דאינו אוסר תערובות וא"כ יש לומר לבתחלה אפר דאמא משחלי מלתיה ואף ד"ל דאם בהדחה ניסם הבלע מכל מקום עכ"ם לבעמא דדחקא ל"ל דנשאר נ"כ בעין מה שלא בבלע וא"כ דאמא דק מפקא בבבר' בשיטי דיינו דבסמ בב' לשחוטה דהכא דדאמא מבר דבעין מעם מחיר. ומדבבן אסור בבעם ע"י אב"י ומה דאסור לבתחלה לשחוט דאמא דבשום הדחקא הוא הוישי' דשמא משחלי מלתיה ומדין ע"ש: (ע"ז ק"ז) ונתן וא"כ וכו'. דבתחלה הוישי' בלא הדחה אף לפי הוכחה דאם ע"ז כיון דבתחלה הוישי' לבבין דבתחלה הוישי' דבתחלה

(ה) שלו (ע"ל ס"ס קכ"ח). או אם היה יפה ז שאין בו פגימות ונעצו (ד) בקרקע קשה עשר (ו) פעמים ח יאח"כ שחט בו (ז) מותר [ד] ז ואם שחט בו בלא שום הכשר (ח) מריח בית י השחיטה ואם קלף (ג) הרי זה משובח (ו) ט ומל כן יש (ח) לקלוו (רוב הפוסקים):

הגה [ה] ונמקום הדחק שלין לו כסין אמרת (ז) י מותר לשחוט בו כה"ג (פ) לכתחלה יא [ו] אבל לא שחוט (ח) מל ממה לקלוף (י) אח"כ (מור בשם הרא"ש ור' יהודה):

ב [ז] ח סכין ששחט בו כשרה יב אע"פ שהוא

(ד) בקרקע קשה. וי"ל ח"ס כאלוך אפילו היא בת יומה די לה בכך לפי שאין חוט בין השחיטה המועבר מפלוע בלעו של סכין עכ"ל. עיין מה שאלהאוב בסמוך בזה אבל במרדכי מבואר דלא מהני נעיצה בקרקע אלא בלישה בת יומה ויש להמיר כדבריו אם יהוא שהוא כן יומו דעיך כגעלה: (ה) מריח בית השחיטה. קצה הא בלאו הכי כל בשר עליך הדחה קודם מליחה. תירץ כה"ן דאלו מיירי אפילו בלא עדר תירץ בשם רבינו יונה דמשום דם שבי בשפוך במים ואלו משום איסור שמטיה עליך שפוך גדול בדיוס טיבר: (ו) וע"כ יש לקלפו. פירוש ואיבר נמוד הוא דלא כמשמעות הש"ע דלאו אלא הידור מלוה. וכ"פ רש"ל דיש להמיר בכל תורה. והקשו דלמנוים מלי שמא הכא דאסריגן בסכין של בוחים הא קי"ל דסחט כלי בוחים אינן בני יומן ומאי שמא מקורם של תלחים בפרק אין מעמידין וכן דברים תריסים בסימן ל"ו דאסור בסכין של בוחים דמורפים מחלת ליס ומעון ליס לשמח מעמע הא לאו מורפים הים מותר ותירצו הרא"ש והתוספות דהכא מיירי בידוע שהסכין בן יומו והרשב"א כתב בשם רבינו יונה דהכא אסור משום שיחה איסור שהוא בעין של הסכין וכל מה שהוא בעין אינו כפגם אפילו בכמה ימים ובקורט של תלחים אין משם איסור בעין שהם מיירי בלוקח ממנוי וסחם מנוי יש לו כלים נקיים ואין שם אלא משם איסור בלוע ובזה מכאי אם הוא אינו בן יומו ובפריפה הקשה על הרא"ש דמקיל כאן בשומן שעל הסכין מהסיא דסי' ל"ו בלעון שחחכו בסכין כו' ותירץ דהכא מיירי בחחם כלי בוחים בשם שאמרינן בים שחמת אינו כ"י ס"ל אמרינן בים שחמת הוא בפי"ר אמרינן בים שחמת הוא מקומה יפה אבל סחם מיירי בכלי ישראל בשם שאמרינן בים שחמת הוא בפי"ר אמרינן בים שחמת הוא מקומה *ולא דק לבסימן קכ"ב סעיף ד' פסק להריש דגם בכלי ישראל אמרינן שחמת אינן כ"י. ועריך לבאר בטור שהביא מחלוקת הרא"ש ורשב"א במאי פליגי ולמה לא אם הרא"ש ג"כ לאיסור בעין של הסכין ולמה נתלי לקולא בספק איסור דאוריתא ואי"ל דשל אפי' באיסור בעין הוא מעם לפגם דבזה הכל מודים כדמוכח בהמה

דולחי דמאי אמא מחחיכה איסור ומלאתי בספר משמרת הבית שהבא וז"ל והיתרון הזה שהבא בעין של הסכין אני מגמגם בו קלה דבר הביכר לעין דעתה שמטנוים מועטה שעל דופני הסכין אפילו לשעתה שבעין אינו כ"ש כשאינו כן יומו ואין מביאין ראיה מהחיכה של בשר ושל שומן הארוכה ועומדת בפני עצמה לעיתה בלבד ושוב שע"י הבריל מקבלה מעם ופגמה והסכין מעיד ע"ז שכ"ל ונראה שכן ס"ל גם להחוספה והרא"ש שם ע"כ הריטב"א והרא"ש בזה הרשב"א ס"ל דבית השחיטה מיקרי רוחה לחד לד דהיינו שיכול לקבל הסכין מבית השחיטה שמטנוית ודם וכל דבר אלא שאינו רוחה גמור לעניין שיפליט הבלוע בסכין לבית השחיטה דקבלה הסכין הוא דבר קל יותר מהפליטה ממגע מ"ה אם שחט בסכין של בוחים אין משם שיפליט לתוך הסמיטה הבלוע בסכין אין שחיטה דקבלה הסכין הוא דבר קל יותר מהפליטה ממגע מ"ה אם שחט בסכין של בוחים אין משם שיפליט לתוך הסמיטה הבלוע בסכין אין שחיטה דקבלה הסכין הוא דבר קל יותר מהפליטה ממגע מ"ה אם שחט בסכין מן האיסור שחתך בבר בזה מהני נעיצה בקרקע וע"כ קבלו רשב"א רוחה קלת. *והרדב"ז ופרישה כתו מהני נעיצה אינו מבליע כלל. מסכין לסימנים ומ"ש הטור קלת ומתוך כך נכנס לפלפולים ולא היה לפניו ספר תסה"ל שכתב בהדיא כתו שהכרחי אינו מבליע כלל. מסכין לסימנים ומ"ש הטור בסימן קיט דלרשב"א אינו בית השחיטה מפליט פירושו אד לד שזכרו דהיינו מאיסור לסכין אבל לא מסכין לסימנים ובפרישה לא הרגיש בחילוק זה. ונראה ברור דגם הרא"ש שחולק על רשב"א ומנקי לה בכן יומו גם הוא ס"ל דאין בית השחיטה בולע ומבלע בסכין אלא דבולע ממה שהוא בעין על הסכין כל שהוא ע"י כמ"ש ומ"ש מועיל שיפה ונעילה לסכין כדאיתא בהדיא בע"ל שבאילו הוספות בפ"ק דחולין (דף ח') דל"ח שמבליע הבלוע מה יועיל נעילה למה שבלוע אלא ע"כ לפריעות דאחוייהו ס"ל דעיקר שחשם משום מה שהוא בעין על הסכין אלא דלהרא"ש גם בזה צריך שיהיה בן יומו ולרשב"א ל"ל בזה בן יומו ומתוך מה שמקשין אמאי בעיא איסור סחם דעת רשב"א דמהני שיפה ונעילה כיון דלהרא"ש לא מהני ולפי מ"ש ניחא: (ז) מותר לשחוט בו. בח"ב בו'. פירוש אם שיפה במשחת לו נעלה בקרקע קשה ונראה דרמ"א לא מיירי כאן אלא בחחם אינו בידוע שהוא בן יומו אלא בשחוט בחחם בשם הסמרדי וכן מסיק מו"ז: (ח) ע"ש לקלוף. עיין מ"ש ע"ז בסימן ל"ח סעיף ד':

הידושי רע"ק

ותרשב"א ומ"ז לל"ק דשמעא דבריה"ש רוחה ל"ב הא דשמע' הלכה' בצונן הייבו מעשם דאיירי הבריל מעבים וכו' ומשלא גם בסכין של שבר מוכר' הלכתא כרבב"ח הבריה אלא דשם קי"ל לחומרא דקלא דשמא פעיר לישנא דרוחקא דבמה יש לעיים הלכתא כרב ולחלק בין מבין ש"ל לסכין פריפה משום דבולע ואינו מפליט ומ"ל לישנא ל"ל גם לחומרא דמהני נעיצה פיון דאינו מפליט ומדקדק בזה לישנא דחוס' הגל"ל בש"ש אמי' לפ"ר ביה"ש רוחה ואמאי לא נקטו סתם לפ"ר קלקל אלא ודאי כנ"ל דלאיריך לישנא דשמעא דרב משום דחוקא גם לרב מהני נעיצה אלא דבא לתרץ אפי' לל"ק משום ביה"ש רוחה דמפליט ולא מהני נעיצה א"ל אדרבה יש לחמריין מדרש חוס' דלישנא מהני בעיצה בלא דחוק' הא"כ יש לחלק דבולע כרוחה בהני נעיצה ובבלע ע"י דוקא לא בעי נעיצה ובלע ע"י דבלע שבלע אין חילוק בין בלע בחחין בין בלע בצונן א"כ לשאי הוצרכו לאריכות זו אלא קבר ביה"ש רוחה הל"ל לומר בקיצור אלא דבלע אלא דאי הכי מאמר לחתך בו רוחה ל"ב דס"ל ביה"ש רוחה ובה"ש רש"ל שם לחרוא דא"כ ל"ל דבין דשמם דחוקא לא בלע ח"ח ולא מלט. מש"ה הוצרכו לומר שהיו דליבנה בצור משום דדחוק לחרץ אף לפ"ר ביה"ש רוחה ראלו לשמעא דבריה"ש צונן הכי אינו בלע ל"ל: (ש"ך סק"ח) ומדברשי"ל שם הטיר. לכאורה נראה ראיה לזה מדברי חוס' בסוגיית ד"ה השחם וכו' וצריך להעמיד בודעים בה שהיא ב"י וכו'. ולענ"ד לכאורה דבריהם תמהים כיון דלפי דבריהם ס"ל לשתני' דבשם

פי"ז מסמ"ח נראה דלא מהני נעיצה כלל בסכין של שובר טוכיים לסמיטה עיין שם: ז שאין בו פגימות. כלומר גומות דלם יש בו גומות לא מהני נעיצה כדלקמן ס"ם קכ"ח וכן הרמב"ם שם כיון לגומות פגימות ומכיון כ"י שם וע"ש מדיני הסמחה ונעיצה:

ח ואח"כ שחט בו מותר. משמע דוקא דיעבד אבל לכתחלה לא יעשנו וכיון דוקא בנעיצה וכדמשמע להדיא מדברי הרמב"ם שם אבל הסמחה משמע מדבריו שם דמהני אפילו לכתחלה וכ"פ המחבר בס"ם קכ"ח ואפשר דאפילו לדעת הרב שם הסמחה אינו מועיל לתמיין לכתחלה מ"מ כאן בשחיטה יש להקל כיון דבלאו הכי יש פוסקים דאפילו בנעיצה שרי לכתחלה וכן יש פוסקים דביה"ל לגון. כלומר מדינא וכן כתב בד"מ וכ"פ מהרש"ל שם וכש"ח ותפסו על המחבר שפסק כהרמב"ם במקום שהפוסקים רובם וכמעט כולם הסכימו דבעי קליפה בטעמים נגוגים מיהו מ"מ הכ"ח דאפילו בדיעבד התבטל אסור כדין כל דבר שנתבטל בלא קליפה ע"ל סי' ס"ע ס"ק ב' [ל"ל ס"ד] וסי' ל"ח ס"ק ז' [ל"ל ס"ק ח']: י מותר לשחוט בו בה"ג כו'. כלומר ע"י נעילה וכן מבואר בד"מ ובכ"ח וטע"ז ובס' ל"ח סוף דף קל"ו כתב שצריך לסרם הג"ה ז ע"ש ולא ידלתי לסוף דעתו (ובחב דר"ל שחכא מהופכה דסיפא אבל לא יחמוש כו' ל"ל קודם הריעא דובמקום כו' עכ"ד): יא אבל לא ישחוט ע"מ כו'. פסק הכ"ח ממשמעות הפוסקים דאפילו בסכין שאינו ב"י והוא נקי בודאי אסור לכתחלה ומהרש"ל שם הביר בסתם סכין לשמעו לכתחלה ע"מ לקלוף שאפילו אם לא יקלוף אח"כ ליכא איסורא ודמי לאתי דקי"ל בסימן ל' דמותר ליתן לו לכתחלה לשמעו ע"מ שיבדקנו אחר הסמיטה אם הוא מומחה מעוז לאפילו לא יבדוק שרי בדיעבד ע"כ וכיונו לפי שעתו דס"ל סתם סכין נקי ולקי לשמעו ל"ל דלא דמי לסימן ל' דהכא כיון דאינו ב"י אסור מדרבנן משום גזירה אטו ב"י כדלקמן סימן קכ"ב ס"ב בכל גווני אסור לכתחלה כי סיפי דלא אתי למיסרי ב"י: יב אעפ"ש שהוא מלוכלך בדם מותר

כ'

דולחי דמאי אמא מחחיכה איסור ומלאתי בספר משמרת הבית שהבא וז"ל והיתרון הזה שהבא בעין של הסכין אני מגמגם בו קלה דבר הביכר לעין דעתה שמטנוית מועטה שעל דופני הסכין אפילו לשעתה שבעין אינו כ"ש כשאינו כן יומו ואין מביאין ראיה מהחיכה של בשר ושל שומן הארוכה ועומדת בפני עצמה לעיתה בלבד ושוב שע"י הבריל מקבלה מעם ופגמה והסכין מעיד ע"ז שכ"ל ונראה שכן ס"ל גם להחוספה והרא"ש שם ע"כ הריטב"א והרא"ש בזה הרשב"א ס"ל דבית השחיטה מיקרי רוחה לחד לד דהיינו שיכול לקבל הסכין מבית השחיטה שמטנוית ודם וכל דבר אלא שאינו רוחה גמור לעניין שיפליט הבלוע בסכין לבית השחיטה דקבלה הסכין הוא דבר קל יותר מהפליטה ממגע מ"ה אם שחט בסכין של בוחים אין משם שיפליט לתוך הסמיטה הבלוע בסכין אין שחיטה דקבלה הסכין הוא דבר קל יותר מהפליטה ממגע מ"ה אם שחט בסכין מן האיסור שחתך בבר בזה מהני נעיצה בקרקע וע"כ קבלו רשב"א רוחה קלת. *והרדב"ז ופרישה הסכין בבית השחיטה דבולע ממה שהוא בעין על הסכין אלא דבא לתרץ אפי' לל"ק משום ביה"ש רוחה דמפליט ולא מהני נעיצה א"ל אדרבה יש לחמריין מדרש חוס' דלישנא מהני בעיצה בלא דחוק' הא"כ יש לחלק דבולע כרוחה בהני נעיצה ובבלע ע"י דוקא לא בעי נעיצה ובבלע ע"י דבלע שבלע אין חילוק בין בלע בחחין בין בלע בצונן א"כ לשאי הוצרכו לאריכות זו אלא קבר ביה"ש רוחה הל"ל לומר בקיצור אלא דבלע אלא דאי הכי מאמר לחתך בו רוחה ל"ב דס"ל ביה"ש רוחה ובה"ש רש"ל שם לחרוא דא"כ ל"ל דבין דשמם דחוקא לא בלע ח"ח ולא מלט. מש"ה הוצרכו לומר שהיו דליבנה בצור משום דדחוק לחרץ אף לפ"ר ביה"ש רוחה ראלו לשמעא דבריה"ש צונן הכי אינו בלע ל"ל: (ש"ך סק"ח) ומדברשי"ל שם הטיר. לכאורה נראה ראיה לזה מדברי חוס' בסוגיית ד"ה השחם וכו' וצריך להעמיד בודעים בה שהיא ב"י וכו'. ולענ"ד לכאורה דבריהם תמהים כיון דלפי דבריהם ס"ל לשתני' דבשם

שרי

באר היטב

רש"ל דיש לפסוק כרשב"א: (ס) שלו. וכתב כש"ך מדכתב סתם משמע אפילו בסתם סכין שאינו ב"י אומר לפי שמשמעו הדיר לך אומר אם לא שהיו

כרחים דמשמע שמטנוית עוה על פניו מיהו אם סכין בן יומו אע"פ שירלה לעין שהוא נקי ושתם הם אם לא הוחמו כרחים ולא מעלה צריך קליפה משום שכל זמן שלא מגעה בקרקע קשה יש בה בנין הסמיטה לפליט מה שבקליפה הסכין: (ו) פעמים. וכתב כש"ך דמשמע מכלל דאפילו הוא ל"י מהני נעיצה ופי' דוקא ו' פעמים בקרקע קשה ולא כמו שנוהגין הטולם לעמון ולחזור ולעמון עד י"ם זח"ר בה"י. מיהו מדברי המרדכי משמע דלא מהני מעיצה בסכין ב"י ויש להמיר בכ"ד דנשי' קליפה ומדברי הרמב"ם משמע אפילו בב"י לא מהני מעיצה בקרקע אלא בסכין בן יומו ומ"מ בלא מעיצה וכן אם יש בה פגימות פי' נגומות בב"ל לא מהני מעיצה בקרקע אלא בלישה בת יומה ולא בלא מעיצה בקרקע אלא בלישה בת יומה ויש להמיר כדבריו אם יהוא שהוא בן יומו דעיך בגעלה: (ה) מריח בית השחיטה. קצה הא בלאו הכי כל בשר עליך הדחה קודם מליחה. תירץ כה"ן דאלו מיירי אפילו בלא עדר תירץ בשם רבינו יונה דמשום דם שבי בשפוך במים ואלו משום איסור שמטנוית עליך שפוך גדול בדיוס טיבר: (ו) וע"כ יש לקלפו. פירוש ואיבר נמוד הוא דלא כמשמעות הש"ע דלאו אלא הידור מלוה. וכ"פ רש"ל דיש להמיר בכל תורה. והקשו דלמנוים מלי שמא הכא דאסריגן בסכין של בוחים הא קי"ל דסחט כלי בוחים אינן בני יומן ומאי שמא מקורם של תלחים בפרק אין מעמידין וכן דברים תריסים בסימן ל"ו דאסור בסכין של בוחים דמורפים מחלת ליס ומעון ליס לשמח מעמע הא לאו מורפים הים מותר ותירצו הרא"ש והתוספות דהכא מיירי בידוע שהסכין בן יומו והרשב"א כתב בשם רבינו יונה דהכא אסור משום שיחה איסור שהוא בעין של הסכין וכל מה שהוא בעין אינו כפגם אפילו בכמה ימים ובקורט של תלחים אין משם איסור בעין שהם מיירי בלוקח ממנוי וסחם מנוי יש לו כלים נקיים ואין שם אלא משם איסור בלוע ובזה מכאי אם הוא אינו בן יומו ובפריפה הקשה על הרא"ש דמקיל כאן בשומן שעל הסכין מהסיא דסי' ל"ו בלעון שחחכו בסכין כו' ותירץ דהכא מיירי בחחם כלי בוחים בשם שאמרינן בים שחמת הוא כ"י אמרינן בים שחמת הוא בפי"ר אמרינן בים שחמת הוא מקומה יפה אבל סחם מיירי בכלי ישראל בשם שאמרינן בים שחמת הוא בפי"ר אמרינן בים שחמת הוא מקומה *ולא דק לבסימן קכ"ב סעיף ד' פסק להריש דגם בכלי ישראל אמרינן שחמת אינן כ"י. ועריך לבאר בטור שהביא מחלוקת הרא"ש ורשב"א במאי פליגי ולמה לא אם הרא"ש ג"כ לאיסור בעין של הסכין ולמה נתלי לקולא בספק איסור דאוריתא ואי"ל דשל אפי' באיסור בעין הוא מעם לפגם דבזה הכל מודים כדמוכח בהמה

מגמגם בו קלה דבר הביכר לעין דעתה שמטנוית מועטה שעל דופני הסכין אפילו לשעתה שבעין אינו כ"ש כשאינו כן יומו ואין מביאין ראיה מהחיכה של בשר ושל שומן הארוכה ועומדת בפני עצמה לעיתה בלבד ושוב שע"י הבריל מקבלה מעם ופגמה והסכין מעיד ע"ז שכ"ל ונראה שכן ס"ל גם להחוספה והרא"ש שם ע"כ הריטב"א והרא"ש בזה הרשב"א ס"ל דבית השחיטה מיקרי רוחה לחד לד דהיינו שיכול לקבל הסכין מבית השחיטה שמטנוית ודם וכל דבר אלא שאינו רוחה גמור לעניין שיפליט הבלוע בסכין לבית השחיטה דקבלה הסכין הוא דבר קל יותר מהפליטה ממגע מ"ה אם שחט בסכין של בוחים אין משם שיפליט לתוך הסמיטה הבלוע בסכין אין שחיטה דקבלה הסכין הוא דבר קל יותר מהפליטה ממגע מ"ה אם שחט בסכין מן האיסור שחתך בבר בזה מהני נעיצה בקרקע וע"כ קבלו רשב"א רוחה קלת. *והרדב"ז ופרישה הסכין בבית השחיטה דבולע ממה שהוא בעין על הסכין אלא דבא לתרץ אפי' לל"ק משום ביה"ש רוחה דמפליט ולא מהני נעיצה א"ל אדרבה יש לחמריין מדרש חוס' דלישנא מהני בעיצה בלא דחוק' הא"כ יש לחלק דבולע כרוחה בהני נעיצה ובבלע ע"י דוקא לא בעי נעיצה ובבלע ע"י דבלע שבלע אין חילוק בין בלע בחחין בין בלע בצונן א"כ לשאי הוצרכו לאריכות זו אלא קבר ביה"ש רוחה הל"ל לומר בקיצור אלא דבלע אלא דאי הכי מאמר לחתך בו רוחה ל"ב דס"ל ביה"ש רוחה ובה"ש רש"ל שם לחרוא דא"כ ל"ל דבין דשמם דחוקא לא בלע ח"ח ולא מלט. מש"ה הוצרכו לומר שהיו דליבנה בצור משום דדחוק לחרץ אף לפ"ר ביה"ש רוחה ראלו לשמעא דבריה"ש צונן הכי אינו בלע ל"ל: (ש"ך סק"ח) ומדברשי"ל שם הטיר. לכאורה נראה ראיה לזה מדברי חוס' בסוגיית ד"ה השחם וכו' וצריך להעמיד בודעים בה שהיא ב"י וכו'. ולענ"ד לכאורה דבריהם תמהים כיון דלפי דבריהם ס"ל לשתני' דבשם

ביאור הגר"א

[ד] ואם שחט כו' ואם כו'. כרבב"ח משום דדבריו נאמרו באחרונה כשיטתם לפסוק (ערבב"ח בפירושו לש"ב משום דרב גדול סמוך נמה דעת הרמב"ם אחריו קנה. אבל רש"י וכל הפוסקים מסכו לעברי כרב וכ"ם בר"ם ח"ש בחנ"ה הו"ל ה"ל מרינו: [ה] ובמקום כו'. קאי אש"ם בש"ע שחשיחוה כו' מחר. בדיעבד דוקא משום די"א דבה"ר רוחה הוא מהני נעיצה ולדעת י"א אף השחחה וכמש"ל בסי' קכ"א ס"ק בחנ"ה: [ו] אבל לא כו'. כתן דקליפה אשר מרינא לדעת החנ"ה וכמש"ל סי' ב': פ"א ועל"ל סי' ס"ם ספ"ח בחנ"ה ואם נשחטם כו' ואם כו': (פעוף ג') [ז] סכין כו'. כמ"ש שם

פתחי תשובה

ע"ש: (ב) הרי זה משובח. עיין מ"ז וש"ך שסקשו מה מדינא צריך קליפה. וע' נתבונת בים שמואל מהרון מו"ל סימן מ':

באר היטב

(ס) שלו. וכתב כש"ך מדכתב סתם משמע אפילו בסתם סכין שאינו ב"י אומר לפי שמשמעו הדיר לך אומר אם לא שהיו כרחים דמשמע שמטנוית עוה על פניו מיהו אם סכין בן יומו אע"פ שירלה לעין דעתה שמטנוית מועטה שעל דופני הסכין אפילו לשעתה שבעין אינו כ"ש כשאינו כן יומו ואין מביאין ראיה מהחיכה של בשר ושל שומן הארוכה ועומדת בפני עצמה לעיתה בלבד ושוב שע"י הבריל מקבלה מעם ופגמה והסכין מעיד ע"ז שכ"ל ונראה שכן ס"ל גם להחוספה והרא"ש שם ע"כ הריטב"א והרא"ש בזה הרשב"א ס"ל דבית השחיטה מיקרי רוחה לחד לד דהיינו שיכול לקבל הסכין מבית השחיטה שמטנוית ודם וכל דבר אלא שאינו רוחה גמור לעניין שיפליט הבלוע בסכין לבית השחיטה דקבלה הסכין הוא דבר קל יותר מהפליטה ממגע מ"ה אם שחט בסכין של בוחים אין משם שיפליט לתוך הסמיטה הבלוע בסכין אין שחיטה דקבלה הסכין הוא דבר קל יותר מהפליטה ממגע מ"ה אם שחט בסכין מן האיסור שחתך בבר בזה מהני נעיצה בקרקע וע"כ קבלו רשב"א רוחה קלת. *והרדב"ז ופרישה הסכין בבית השחיטה דבולע ממה שהוא בעין על הסכין אלא דבא לתרץ אפי' לל"ק משום ביה"ש רוחה דמפליט ולא מהני נעיצה א"ל אדרבה יש לחמריין מדרש חוס' דלישנא מהני בעיצה בלא דחוק' הא"כ יש לחלק דבולע כרוחה בהני נעיצה ובבלע ע"י דוקא לא בעי נעיצה ובבלע ע"י דבלע שבלע אין חילוק בין בלע בחחין בין בלע בצונן א"כ לשאי הוצרכו לאריכות זו אלא קבר ביה"ש רוחה הל"ל לומר בקיצור אלא דבלע אלא דאי הכי מאמר לחתך בו רוחה ל"ב דס"ל ביה"ש רוחה ובה"ש רש"ל שם לחרוא דא"כ ל"ל דבין דשמם דחוקא לא בלע ח"ח ולא מלט. מש"ה הוצרכו לומר שהיו דליבנה בצור משום דדחוק לחרץ אף לפ"ר ביה"ש רוחה ראלו לשמעא דבריה"ש צונן הכי אינו בלע ל"ל: (ש"ך סק"ח) ומדברשי"ל שם הטיר. לכאורה נראה ראיה לזה מדברי חוס' בסוגיית ד"ה השחם וכו' וצריך להעמיד בודעים בה שהיא ב"י וכו'. ולענ"ד לכאורה דבריהם תמהים כיון דלפי דבריהם ס"ל לשתני' דבשם

שרי

צבי לצדיק

לשמעא. וכן מבאר מדברי רש"ל שבביאה שם דמוחר לגזול ולגזור בחנם אף שהיה שם מיכולת בדם מוחר לשחוט בה פ"א.

ג"כ דעת הרא"ש: יז עד שידיחנו בצונן. הטעם דממנוניה הטריפה מדבר בדופני הסכין ונבלע בביה"ש דלמ"ג דערידי סימנים לפלוט דם מ"מ בולע ממנוניה כ"כ הפוסקים וכן מחלקים לקמן סימן ט' ודוקא הכא כאי בהדחה ולא לעיל בסכין ע"כ משום דהתם הסכין כבר חסור והכבר כך לבלוע אבל הכא קשה הוא הסכין לבלוע אלא על ידי רחיצה ולא על ידי חוט ביה"ש ואין כאן אלא ממנוניה אבל הסכין ולכך באי בהדחה דס"ל דהסכין בולע קלת על ידי חוט ביה"ש ואבל דוחקא דסכינא סובר דמ"מ אינו נבלע בחוט ביה"ש ודוחקא דסכינא אלא ברוחה ממש כדכתב בחדושיו וכה"ס: יח בין כל שחיטה ושחיטה. משום דחיישינן שמא המלא מרפה וכתב הר"ח דווקא בהכמה אבל בטופה דלא מכיחי טריפות אין המנהג לקנח אחמה משום לחיטה אבר מן חי יש להסיר הטומאים לקנח אפילו בטופה ולא מהני קנוח בטלה טופה אלא צריך דוקא דבר קשה כגון מחיכה בגד בלוי. אי בהכמה בלבד אחיכה ואחיטה בלא אמ"ס ויש לדחות דאיתיה וכ"ש בגבולות אחר"י ממהרי"ח ומהרש"ל פ"ק דחולין סי' י"ב דלא בחי הדחה כלל אפילו בטנון בסכין שמחמת הם הרבה ולא הרש"ל והרשב"ל בחדושיו דף י' ע"ב ובהרה"ם והמגדלי והמגודה וקמאמע להדיה בחמר"י ולי"ו וכן הוא דעת הפ"ו וכמ"ש בס"ק י"ב ולא"ם בסמ"ע סוף לאוין קל"ז והגהמר"י הפ"ו מהמ"ח והלא"ם עלל ל"ח דין מ"ו: יט ואם שחט בו בלא הדחה הו'. כ"כ ג"כ המגיד והפסו עליו מהרש"ל עם וכ"ל דמהי דלכתחלה הכי לסכין בהדחה מהוא דקאמר הוא לבלוע אלא על ידי רחיצה לו מהוא דלא פליט מ"מ איכא דלא נבלע ביה"ס ממנוניה מהוא עליו בטון ולריך קליפה דלא נבלע. מסכין ס"ל וכדמתמא מפרש"י וכך מבואר בבס"ח סימן ע' ולא"ל הרשב"ל וכן דאבן סימן ל"ו ובן מתמא לדחיה בגר"ן פ"ק דמתמו בה מרפה דמי לסכין ע"ל בזה: ב ידיח ביה"ש. אין לסקשות הא בלאו הכי לריך דהתם קודם מליחה ומלוח בה וכדלקמן ריש סימן ס"ע הא ואפילו לגלי קיל דבמי הדחה וכמ"ש הל"ב סימן ע"ו בבר מילה הרשב"ל והל"ן ס"ק דמולין בשם רבינו יונה דאי מהוא דם בשפוך בעלמא הוי מיבלו הכמים ולא מרחה דם אבל בהמחה מהוא ממנוניה אל איסור בטיון מפקוף גדול בידים טיבע כדי מיסוך ממנו קומן הסכין מבדנן בו בלאמר דהעת הל"ל (כ"ל עם ל"ד בס"ם נבי הכין ע"כ מדיה אבל אבן קיל קולף) וכ"כ הכל בו (וכמ"ש דלא"ה הא דכתב הכ"ו אסור לבמוע בו עד שידיחנו בלבון ולא בימה דיקמוע בו בלא הדחה דהא ידיחנו אחל"ב מבמאמ: כיון דדרש בהדחה הדלקמן ר"ם ל"ח אלא ואלו אבל בעינן דוקא הדחה הבעע דלא בבי בהמה הדחה וכן ל"ל לקמן סימן ס"ד ב"ו דבהמה נמי מהבו הרשב"ל והרב המגיד דלריך שפוך גדול בידים טיבע כי ע"ע) ולאמם דחק עלמא הדרישה כ"י כזה הלוקמומים דברי פוסקים אלו: בא ואם רגיל לשחוט. פי' רש"ל בגון מחמה מרבה בהמות ומעלה בהמות בהמות מהן מרפה בבדיקה דאוב לא ומעמ אלא אמר כי' וכתב הר"ח דבהמות הבהמות ממעלה מהן לרבה בקנוה מעמם בהמיים ועיש: בב צריך נעיצה וכו'. פי' ושחט אחיב לבהמה וכ"כ בד"מ ובדרישה ולקח מל גב דבסכין ע"ב לעיל לא מהבי נעיצה לבהמה כייט מהוא אבלא מובא ע"י רחיטה ממש מאחיב אבל אחר בהמה הבהמה אבל אחר מהוא בהמה אבל אחר בהמה אבל אחר בהמה אבל אחר